

Učni načrt

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

GOSPODINJSTVO

Učni načrt

PROGRAM OSNOVNOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

GOSPODINJSTVO

Nacionalni kurikularni svet
Področna kurikularna komisija za osnovno šolo
Predmetna kurikularna komisija za gospodinjstvo

Učni načrt

GOSPODINJSTVO

PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA ZA GOSPODINJSTVO

dr. **Marija Lap Drozg**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, predsednica

Irena Simčič, Zavod RS za šolstvo, strokovna tajnica

dr. **Verena Koch**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Petra Orešič, OŠ Tabor II, Maribor

Irena Fijavž, OŠ Bojana Iliča, Maribor

Izdala in založila **Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo**

Za ministrstvo dr. **Slavko Gaber**

Za zavod **Alojz Pluško**

Uredila **Zvonka Labernik**

Jezikovni pregled **Andrej Koritnik, Nina Žitko**

Oblikovanje **TANDAR**

Prelom **BS Jabolko**

Tisk **Kočevski tisk d. d., Kočevje**

Prvi natis

Ljubljana, 2003

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:64

UČNI načrt : program osnovnošolskega izobraževanja.
Gospodinjstvo / [[pripravila] Predmetna kurikularna komisija za
gospodinjstvo Marija Lap Drozg ... et al .] . - 1. natis. - Ljubljana
: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport : Zavod RS za šolstvo,
2003

ISBN 961-234-339-X (Zavod Republike Slovenije za šolstvo)
1. Lap-Drozg, Marija
124911360

Sprejeto na 28. seji Področne kurikularne komisije za osnovno šolo, dne 19. 5. 1998.

Sprejeto na 28. seji Nacionalnega kurikularnega sveta, dne 27. 11. 1998.

Sprejeto na 23. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 17. 12. 1998.

K a z a l o

1 Namen in opredelitev predmeta	7
1.1 Narava predmeta	7
1.1.1 Ekonomika gospodinjstva ali upravljanje z viri	7
1.2 Splošni cilji predmeta	8
1.3 Temeljna načela, ki jih upoštevamo pri uresničevanju splošnih ciljev	9
2 Opis predmeta	11
2.1 Organizacija in časovni obseg	11
3 Predmetni katalog	12
 <i>5. razred</i>	
3.1 Modul: Ekonomika gospodinjstva (15 ur)	12
3.1.1 Dom in družina – upravljanje z viri	12
3.1.1.1 Potrebe	12
3.1.1.2 Fizične potrebe	13
3.1.1.3 Viri za zadovoljevanje potreb	14
3.1.1.4 Čas	14
3.1.1.5 Denar	14

3.2 Modul: Tekstil, oblačenje in obutev (20 ur)	17
3.2.1 Tekstilne surovine	17
3.2.2 Tkanine, pletenine in vlaknovine	18
3.2.3 Tekstilije	19
3.2.4 Plemenitenje blaga	19
3.2.5. Vrste in namen uporabe blaga	20
3.2.6. Oblačila	20
3.2.7 Izbor in nakup tekstilnih izdelkov	21
3.2.8 Obutev	21
3.2.9 Načrtovanje nakupa	21
3.2.10 Dobavitelji. Kje kupovati.	22
3.2.11 Oglasi in zaščita potrošnika	22
3.2.12 Nega in vzdrževanje tekstilnih izdelkov	23
 6. razred	
3.3 Modul: Bivanje in okolje (10 ur)	24
3.3.1 Ekološko osveščen potrošnik	24
3.3.2 Proizvodnja in poraba	24

3.4 Modul: Hrana in prehrana (42 ur)	25
3.4.1 Hrana in prehrana	25
3.4.2 Označevanje živil	26
3.4.3 Higiena prehrane	26
3.4.4 Mehanska in toplotna obdelava živil	27
4 Katalog minimalnih in temeljnih standardov znanja	28
4.1 Modul: Ekonomika gospodinjstva	28
4.2 Modul: Tekstil in oblačenje	29
4.3 Modul: Hrana in prehrana	30
4.4 Modul: Bivanje in okolje. Stanovanje.	31
5 Specialno-didaktična napotila in metode	32
5.1 Specialno-didaktične metode za pouk gospodinjstva	32
5.2 Didaktične strategije	33

I NAMEN IN OPREDELITEV PREDMETA

1.1 Narava predmeta

Pri osnovnošolskem predmetu gospodinjstvo se učenci učijo, kakšni naj bodo odnosi in razmerja med psihofizičnimi, emocionalnimi, ekonomskimi, socialnimi in estetskimi potrebami človeka. Te odnose in razmerja obravnavajo v okviru doma, družine in gospodinjstva, v okviru tržnih možnosti in samooskrbe, s posebnim poudarkom na izobraževanju potrošnikov kot uporabnikov tržnih izdelkov in storitev. Učijo se tudi, kakšna naj bodo razmerja med denarnimi prihodki in izdatki za obleko, stanovanje, hrano in druge dobrine.

1.1.1 Ekonomika gospodinjstva ali upravljanje z viri

Viri, s katerimi upravlja posameznik in družina, so enako pomembni kot viri, ki se nanašajo na večje področje, npr. narodno gospodarstvo. Nesporno je, da je družina vir vseh človeških virov. Razvoj teh se namreč začinja in nadaljuje v njej, od rojstva do smrti.

Viri, s katerimi upravljajo družine zato, da zadovoljujejo svoje osnovne potrebe, so:

• ČLOVEŠKI VIRI

Sestavljajo jih:

- zaznavne sposobnosti posameznika,
- kognitivne/miselne sposobnosti posameznika,
- manipulativne/motorične sposobnosti posameznika,
- afektivne/čustvene sposobnosti posameznika,
- medsebojni odnosi.

• ČAS

- za delo
- za počitek
- prosti čas (za rekreacijo/šport, ustvarjalne konjičke, čas za oskrbo in sodelovanje v gospodinjstvu, za razvedrilo, izobraževanje idr.)

- **ENERGIJA**

- stvarna/človekova
- materialna/vsa dovedena energija

- **HRANA, PREHRANA IN ZDRAVJE**

- **DOBRINE**

- denar
- proizvodi
- storitve

- **OKOLJE**

- stanovanje z ožjim in širšim bivalnim okoljem

Vsak izmed nas ima dom in družino. Doma in v družini zadovoljujemo temeljne življenjske potrebe. Za to so potrebni viri. Upravljanje z viri, ki so na voljo posamezniku in družinam za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb, tvori hrbtenico štirim področjem, ki jih obravnavamo pri pouku gospodinjstva v osnovni šoli (v učnih modulih):

1. Ekonomika gospodinjstva
2. Tekstil, oblačenje in obutev
3. Bivanje in okolje. Stanovanje
4. Hrana in prehrana

1.2 Splošni cilji predmeta

Učenci:

- razvijajo zaznavne spretnosti s sprejemanjem informacij prek vidnega, slušnega, okušalnega, tipalnega in kinestetičnega občutka,
- razvijajo sposobnosti razumevanja, uporabe, načelnega povezovanja in tvornega mišljenja za preudarno zadovoljevanje nujnih temeljnih potreb z viri,
- se naučijo sprejemati in ovrednotiti odločitve, ki temeljijo na znanju o osebni in družinski ekonomiki, potrebah, željah, ciljih, vrednotah in razpoložljivih virih in tudi na znanju o ekonomski propagandi ter njenem vplivu na potrošnika in s tem povezanih potrošnikovih pravicah,
- oblikujejo stališča o pomembnih vidikih vsakdanjega skupnega življenja, ki temeljijo na pridobljenih spretnostih preudarne in estetske izbire, upoštevanju namembnosti, varne upora-

- be in vzdrževanju materialov, pripomočkov in naprav za osebno in družinsko uporabo za področja: obleka in obutev, hrana in prehrana, stanovanje in oprema ter vplivu tega na okolje,
- razumejo, spoznajo, usvojijo, uporabijo in vrednotijo pomen pravilne, varne in varovalne prehrane ter vpliv prehrabnenih navad in razvad na zdravje,
 - spoznajo in usvojijo spretnosti načrtovanja ter varnega izdelovanja določenih izdelkov in prek njih izražajo svojo osebno ustvarjalnost,
 - spoštujejo naravno in kulturno dediščino ter se zavedajo pomembnosti gospodinjskih aktivnosti in medčloveških odnosov,
 - oblikujejo osebno in družbeno omiko ter čut za pripadnost družini in družbi, v tem občutijo zadovoljstvo in spoznavajo kulturo okolja,
 - se s sprostitvenim delom navajajo na življenjsko pomembne naloge, kulturno obnašanje in enakovredno delitev dela v skrbi za samega sebe, za druge in za okolje.

1.3 Temeljna načela, ki jih upoštevamo pri uresničevanju splošnih ciljev

1. načelo: **Enakost med spoloma**

To načelo uresničujemo z obveznim vključevanjem učencev in učenk v pouk gospodinjstva.

2. načelo: **Enakopravnost skupnega dela**

To načelo uresničujemo tako, da ne delimo nalog, aktivnosti in praktičnega sprostitvenega dela za vsakodnevno nego in (samo)oskrbo po spolu.

3. načelo: **Ekonomičnost**

To načelo uresničujemo z navajanjem na gospodarno upravljanje z viri, ki vključuje izbor, odločanje in prevzem odgovornosti v različnih okoliščinah.

4. načelo: **Ekološkost**

To načelo uresničujemo z razvijanjem odgovornosti za vzdrževanje in ohranjanje človekovega bližnjega in daljnega okolja ter z razvijanjem odgovornosti do temeljnih prostih dobrin: vode, zraka in zemlje.

5. načelo: **Ergonomija**

To načelo uresničujemo pri poučevanju praktičnega dela in spretnosti.

6. načelo: **Etičnost**

To načelo uresničujemo z razvijanjem čuta za odgovornost, sožitje, pravičnost, spoštovanjem dela drugih itd.

7. načelo: **Estetika in kultura**

To načelo uresničujemo z razvijanjem učenčevih ustvarjalnih sposobnosti za estetsko opremljanje in dopolnjevanje osebnega prostora ter drugih prostorov doma in v šoli, z razvijanjem estetskega občutka za osebno urejenost pri oblačenju ter z razvijanjem občutka za barvno in oblikovno skladnost pri pripravljanju ter ponudbi jedi.

2 OPIS PREDMETA

2.1 Predvidena organizacija in časovni obseg

5. razred

Predmet: Gospodinjstvo

Obseg: 35 ur

6. razred

Predmet: Gospodinjstvo

Obseg: 52.5 ur

3. PREDMETNI KATALOG

5. razred

3.1 Modul: Ekonomika gospodinjstva

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo vrednostno-custveno usmerjenost in občutek odgovornosti v družini in domu • razumejo pomen imena in priimka ter domačega naslova • interpretirajo pojme P, V, Z, R s tremi opisnimi povedmi • izdelajo poročilo o možnih nesrečah doma in o varstvu pred njimi • so zavzeti za sodelovanje in pomoč v družini 	1. Dom in družina ¹ <ul style="list-style-type: none"> • Zakaj potrebujemo dom in družino • Kaj je dom in družina • Kaj je kot dom 2. Starši in otroci 3. Tudi doma so možne nesreče	1. <ul style="list-style-type: none"> • pripadnost (P) • varnost (V) • zaščita (Z) • razvoj (R) 2. <ul style="list-style-type: none"> • medsebojni odnosi (MO) 3. <ul style="list-style-type: none"> • padci • opekline • zastrupitve • udar strele • požar 	<ul style="list-style-type: none"> • družba (utrjevanje in poglobljanje vsebin o družini, 4. r.) • slovenščina • zdravstvena vzgoja

3.1.1 Dom in družina - upravljanje z viri

3.1.1.1 Potrebe

Potrebe nagonsko organizirajo zaznave, občutke, spoznanja, prizadevanja in dejanja tako, da se z zadovoljivijo potrebe neprijetno počutje spremeni v prijetno. Ta nagon je poznan kot motivacija. Motivacija posega v globine človekovega organizma in njegovega dogajanja. Izvori motivov so instinktivni, nagonski, fiziološki in psihološki.

¹ Vsebine naj bodo vpeljane že v 1. triletje in jih tu ponovimo in utrdimo.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo občutek odgovornosti za zadovoljevanje potreb • formulirajo fizične, emocionalne, intelektualne in socialne potrebe otrok, mladine, odraslih in starejših oseb • razvijejo občutek pomoči ljudem v stiski in ljudem s posebnimi potrebami • pisno predstavijo pogostnost, raznovrstnost in spremenljivost potreb 	1. Kaj potrebujem <ul style="list-style-type: none"> • Kaj potrebuje vsak • Katere so temeljne potrebe • Kako se potrebe spreminjajo 	<ul style="list-style-type: none"> • občutek (čustvena potreba) • mišljenje (intelektualna potreba) • nega (socialna potreba) 	

3.1.1.2 Fizične potrebe

V vsakdanjem življenju moramo ljudje zadovoljiti določeno število potreb. Nekatere potrebe so nujne, druge so pridobljene kot rezultat želja. V tem sklopu bodo obravnavane fizične potrebe. Fizične ali življenjske potrebe po zaščiti, zdravju in prehrani ter varnosti so primarne. Večino jih zadovoljujemo doma, v družini. Dom in družina sta najpomembnejša pri zagotavljanju zdravja. Zdravje je stanje skupnega fizičnega, duševnega in socialnega dobrega počutja.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo odgovornost za svoje zdravje • so zavzeti za predstavljanje svojega dobrega zdravja in zdravih navad • analizirajo pomen doma in družine za dobro fizično počutje, za zdravje, za higienske okoliščine, za pravilno prehrano in za varstvo pred nesrečami 	1. Zdravje 2. Prehrana in zdravje 3. Počitek, spanje	1. <ul style="list-style-type: none"> • zdravstveno počutje • fizične in športne aktivnosti • počitek, spanje • higiena: <ul style="list-style-type: none"> – osebna – družinska – javna 	<ul style="list-style-type: none"> • naravoslovje • športna vzgoja • zdravstvena vzgoja

3.1.1.3 Viri za zadovoljevanje potreb

V prejšnjem sklopu so učenci spoznali, da je zadovoljevanje fizičnih potreb bistveno za vsakdanje življenje. Poleg fizičnih, socialnih in emocionalnih potreb imamo ljudje tudi pridobljene potrebe, ki so rezultat vzpodbujanja želja. Zadovoljevanje večine pridobljenih potreb imenujemo potrošnja. V tem sklopu bomo obravnavali vire za zadovoljevanje potreb.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razumejo, da so viri bistveni za zadovoljevanje potreb • razvrščajo vire • razvijajo splošne vtise in informacijske vidike o virih, ki jih sprejemajo prek čutil (vid, sluh, vonj, okus, otip) • osvajajo proces sprejemnaja preprostih odločitev in/ali sprememb obnašanja • razlikujejo med oglasnimi in drugimi informacijami v medijih, interpretirajo negativne učinke, ki jih spodbujajo reklame in pojavi nezdravega potrošništva 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viri za zadovoljevanje potreb <ul style="list-style-type: none"> • Družina kot vir in kot osnovna celica zadovoljevanja potreb 2. Razpoložljivost in uporaba virov: <ul style="list-style-type: none"> • čas • energija • hrana • denar • okolje • surovine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omejenost virov 2. Razumna raba virov 3. Proces odločanja pri rabi virov: <ul style="list-style-type: none"> • potrebe • želje • cilji • vrednote • viri • odločitve 4. Poraba – zadovoljevanje nujnih potreb proti prekomernemu trošenju 	<ul style="list-style-type: none"> • naravoslovje • družba • okoljska vzgoja • KNJ

3.1.1.4 Čas

Vir, ki je na voljo vsem, je čas. Čas, enako kot druge vire, potrebujemo in porabimo. Pomemben je način, kako porabimo čas.

Za porabo časa si zastavimo cilj, želje pa določajo naše vrednote.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • opredeljujejo časovne pojme • ovrednotijo porabo svojega časa • si določijo čas za pomoč in skupne naloge v družini • učenec razloži organizacijo svojega prostega časa 	1. Čas	1. Čas: <ul style="list-style-type: none"> • čas za učenje oz. delo • prosti čas: <ul style="list-style-type: none"> – čas za oskrbo družine in samega sebe – čas za gospodinjstvo – čas za šport in rekreacijo – čas za (po) ustvarjalni konjiček – čas za izobraževanje – čas za zabavo – čas za praznovanja² • čas za počitek 	

3.1.1.4.1 Upravljanje s časom

Ko so učenci ovrednotili porabo svojega časa, npr. za šolo, učenje, rekreacijo, šport, se lahko odločijo, da bodo del svojega časa porabili za delo doma. V tem poglavju bodo usvajali pojem upravljanje s časom.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • opazujejo in analizirajo gibe, gibanje in čas pri pripravi oz. izvedbi preprostega recepta • interpretirajo, kako bi lahko prihranili gibe in čas pri delu • izdelajo načrt za izvajanje delovne naloge • zaključijo, kaj pomeni upravljanje s časom • ovrednotijo, kaj jim pomenijo dognanja te vaje 	1. Upravljanje s časom	Novi pojmi: <ul style="list-style-type: none"> • gibanje/gibi • upravljanje • ravnanje • management Utrjujemo pojme: <ul style="list-style-type: none"> • potreba/-e • želje • cilji • vrednote • viri • odločitve 	<ul style="list-style-type: none"> • tehnika in tehnologija

² Učitelj lahko uvede na osnovi letnega načrta sprostivne učne enote v dneve dejavnosti:

- praznovanja v družini rojstni dan, božič, novo leto, velika noč,
- praznovanja v šoli novoletno rajanječ posebne priložnosti, npr. praznovanje rojstnega dne v razredu,
- praznovanja v kraju martinovanje, pustovanje ipd.

3.1.1.5 Denar

Denar je vse, kar ljudje sprejemajo v poplačilo za blago in storitve. Vlogo denarja so skozi stoletja imele različne stvari, npr. školjke, kamni, noži, razne kovine. Najpogostejši kovini, ki so jih uporabljali za izdelavo kovancev, sta bili zlato in srebro. Običajno je veljalo, da je vrednost kovanca enaka vrednosti kovine. Danes običajno velja, da je vrednost materiala, iz katerega je izdelan denar, manjša od vrednosti denarja.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizirajo neko ne-literarno delo ali časopisni članek o zgodovinskem pojavljanju denarja • seznanijo se z načinom plačevanja in novimi pojmi • interpretirajo funkcije denarja • izdelajo finančne načrte letnih stroškov (npr. za učenčevo obleko, obutev in podobno) • utrdijo pomen odločanja • razvijajo odnos do denarja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oblike denarja 2. Funkcije denarja 3. Načini plačila 4. Oblikovanje družinskega proračuna 5. Otroci in denar Žepnina 6. Varčevanje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <ul style="list-style-type: none"> • kovanci in bankovci • knjižni denar: <ul style="list-style-type: none"> – vloga na tekočem računu – ček – vloga na žiro računu 2. <ul style="list-style-type: none"> • menjalni posrednik • hranilec vrednosti • mera vrednosti • delnice • plačilno sredstvo: <ul style="list-style-type: none"> – gotovinsko plačilo – obročno odplačevanje – plačilo z odlogom (plačilna kartica) – kombinirani načini posojila 3. <ul style="list-style-type: none"> • gospodinjsko računovodstvo: <ul style="list-style-type: none"> – prihodki – odhodki – družinski proračun 	<ul style="list-style-type: none"> • državljanska vzgoja in etika

3.2 Modul: Tekstil in oblačenje

Pri pouku gospodinjstva učenec usvoji tudi temeljne informacije o tekstilnih surovinah in tekstilijah. Znanje uporablja za izbor, nego in vzdrževanje svojih oblačil. Znanje povezuje medpredmetno pri naravoslovju in tehniki.

Poleg ekonomskega in ekološkega vidika je pri tekstilu in oblačenju poudarjen estetski vidik, pomen barv in vzorcev ter vpliv mode.

Med cilji so v ospredju zaznavni (splošni vtis, otip in vonj, prepoznavanje simbolov in njihovega pomena) in psihomotorični (načrtovanje, oblikovanje, izdelava načrta, skice, izdelka), kognitivni (znanje in razumevanje ter uporaba znanja v novih situacijah) in konativni (osebna usmerjenost v skrbi za samega sebe in sodelovanje v družini).

Na temelju izkušenj, ki jih imajo učenci z obleko in obutvijo, vpeljemo osnove vzgoje potrošnika: izbor in nakup, načrtovanje nakupov, dobavitelji, kje kupovati, reklame in zaščita potrošnika, nega in vzdrževanje tekstilnih izdelkov.

3.2.1. Tekstilne surovine

Osnovna surovina v proizvodnji tekstilij je naravno ali kemično izdelano tekstilno vlakno, ki ga predemo. Preja služi za izdelavo tekstilnega blaga. Nitaste tvorbe, ki imajo veliko dolžino, zadostno trdnost, razteznost, prožnost in upogljivost, poleg tega pa so odporne proti kemičnim, biološkim in fizikalnim vplivom, imenujemo vlaknine.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razlikujejo naravna in kemična vlakna • razvrščajo in poimenujejo rastlinska in živalska vlakna ter kemična vlakna iz predelanih snovi • s preizkusi sežiga in trdnosti razlikujejo izvor in trdnost vlaken • razlikujejo lastnosti vlaken • izpopolnjujejo zbirko "Od tekstilnih surovin do blaga" 	1. Tekstilna vlakna: naravna in kemična	1. Vlakna: <ul style="list-style-type: none"> • naravna: rastlinska, živalska • kemična: <ul style="list-style-type: none"> – iz predelanih snovi – sintetična 2. Lastnosti vlaken <ul style="list-style-type: none"> • dolžina • debelina • trdnost • razteznost • prožnost 	<ul style="list-style-type: none"> • naravoslovje • biologija • kemija

3.2.2 Tkanine, pletenine in vlaknovine

Tekstilnih surovin samih še ne moremo uporabljati. Po številnih postopkih v tekstilnih tovarnah iz njih dobimo ploskovne tekstilne izdelke ali blago.

Blago delimo na tkanine, pletenine in vlaknovine.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razlikujejo prejo od sukanca • vedo, da s tkanjem oblikujemo tkanine na ročnih statvah ali na sodobnem tkalnem stroju • razlikujejo tri osnovne tkalske vezave • razlikujejo med tkanino, pletenino in vlaknovino • izdelajo (doma) praktičen izdelek 	1. Mehanska predelava vlakin: <ul style="list-style-type: none"> • predenje • tkanje • pletenje • izdelovanje vlaknovin 	1. Preja in oblike: <ul style="list-style-type: none"> • enotna • družena • sukana • kablana 2. Tkalske vezave: <ul style="list-style-type: none"> • platnena • keprova • atlasova 3. Ročno in strojno pletenje	<ul style="list-style-type: none"> • tehnika in tehnologija

3.2.3 Tekstilije

Če hočemo ugotoviti kakovost tekstilij, moramo ugotavljati kakovost in izvor blaga s puljenjem niti, trganjem, sežiganjem niti, z otipom ipd.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • opredelijo izvor tekstilij • določajo kakovost tekstilij • izdelajo preglednico • izdelajo (doma) vzorčno mapo 	1. Izvor in kakovost tekstilij	<ul style="list-style-type: none"> • dekomponiranje • trdnost in obrabljivost • razteznost in prožnost • mečkavost • otip • površina • vpojnost in vodoodbojnost 	

3.2.4 Plemenitenje blaga

Blago, ki ga izdelujemo v tkalnicah, pletilnicah ali obratih za izdelavo vlaknovin, v večini primerov ni uporabno kot tako, kar še posebej velja za tkanine.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • opredeljujejo pričakovane lastnosti blaga • poznajo pomen plemenitenja blaga • znajo opazovati in izvesti enostavne preizkuse lastnosti blaga 	1. Plemenitenje blaga 2. Lastnosti blaga	1. Plemenitenje blaga: <ul style="list-style-type: none"> • beljenje • barvanje in tiskanje • kosmatenje • apretiranje 2. Lastnosti blaga: <ul style="list-style-type: none"> • videz in otip • obstojnost proti mečkanju in krčenju • odpornost proti obrabi • pralnost 	

3.2.5 Vrste in namen uporabe blaga

V današnjem času človek uporablja veliko več blaga kot njegov prednik. Uporablja ga za oblačila in dodatke, za gospodinjsko rabo in osebno higieno, za posteljnino in za stanovanjsko opremo.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • poznajo vrste blaga • razvrščajo tekstilne vzorce po namenu uporabe • izpopolnjujejo zbirko "tekstilnih vzorcev" ter določijo namen uporabe, lastnosti blaga in surovine 	1. Vrste blaga	1. <ul style="list-style-type: none"> • blago za: <ul style="list-style-type: none"> – spodnje perilo – oblačila in dodatke – gospodinjsko rabo – osebno higieno – posteljnino – stanovanjsko opremo 	

3.2.6 Oblačila

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • poznajo – razvrščajo oblačila • prepoznavajo oblike, namemnost in lastnosti oblačil • razvrščajo informacije o njih v skupine • določajo funkcionalnost detajlov • predlagajo najprimernejšo barvo, vzorec, vrsto blaga in linijo oblačila za določeno osebo • razvijejo (skicirajo) model oblačila za izbrano priložnost 	1. Oblačila: <ul style="list-style-type: none"> • spodnja oblačila • gornja oblačila • poletna oblačila • zimska oblačila • športna oblačila 	1. <ul style="list-style-type: none"> • moda • modne novosti • stil oblačenja 	

3.2.7 Izbor in nakup tekstilnih izdelkov

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • poznajo svoje potrebe po obleki • znajo ovrednotiti modne nakupe • osvajajo model razumnega nakupovanja • poznajo simbole za nego in vzdrževanje ter znajo razbrati informacije iz obesnega lističa 	1. Osnovna osebna garderoba	<ul style="list-style-type: none"> • Preudarno nakupovanje: <ul style="list-style-type: none"> – nakupne informacije – sestav tkanine/pletanine – lastnosti tkanine • Simboli 	

3.2.8 Obutev

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • utemeljijo pomen zdrave obutve • izbirajo prave materiale za nakup obutve • utemeljijo pomen vzdrževanja obutve 	1. Obutev 2. Vzdrževanje obutve	<ul style="list-style-type: none"> • preudarno nakupovanje zdrave obutve 	<ul style="list-style-type: none"> • zdravstvena vzgoja • športna vzgoja

3.2.9 Načrtovanje nakupov

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo pomen načrtovanja nakupov • se seznanijo z načini načrtovanja nakupov • utrdijo pomen odločanja 	1. Načrtovanje nakupov	<ul style="list-style-type: none"> • načrtovani – nenačrtovani nakupi • časovna razvrstitev nakupov 	

3.2.10 Dobavitelji. Kje kupovati?

Zaradi pomanjkanja časa, omejenih prihodkov in velike izbire se ljudje poslužujemo različnih oblik nakupov.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo različne tipe trgovin • interpretirajo prednosti in pomanjkljivosti različnih oblik nakupov • spoznajo vlogo varstva potrošnikovih pravic • ovrednotijo, kako se jih dotikajo ta dognanja 	1. Potrošnikove pravice 2. Varstvo potrošnikov: <ul style="list-style-type: none"> • Kdo je potrošnik • Varstvo potrošnika • Cilji varstva potrošnikov • Načela varstva potrošnikov 3. Vloga države in vloga organizacij potrošnikov	<ul style="list-style-type: none"> • potrošnik: <ul style="list-style-type: none"> – pravice – varstvo pravic • trgovine: <ul style="list-style-type: none"> – diskont – tovarniška trgovina – trgovina z nižjimi cenami • kataloška ponudba in prodaja • TV-prodaja • prodaja na domu • prodaja s prodajnimi avtomati • priložnostne prodaje 	

3.2.11 Oglasi in zaščita potrošnika

Izdelki in storitve se danes ne prodajajo sami po sebi. Za njihovo umeščanje na tržišče skrbi oglaševanje.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • primerjajo koristnost oglasov • znajo razbrati sporočilo oglasa • razpoznajo informativne, zavajajoče in z informacijami prenasočene oglase • kritično sprejemajo sporočila oglasov • preudarijo, ali ponujeni izdelek potrebujejo ali ne • oblikujejo oglas za nek izdelek ali storitev 	1. Razvrstitev oglasov: <ul style="list-style-type: none"> – informativni – priporočilni – primerjalni 2. Otroci in oglasi	<ul style="list-style-type: none"> • oglas je sporočilo, ki: <ul style="list-style-type: none"> – informira – priporoča – primerja – lahko tudi zavaja • koristnost oglasov • učinki oglasov • potrošnikova osveščenost 	

3.2.12 Nega in vzdrževanje tekstilnih izdelkov

Biti čist in urejen je ena izmed človekovih potreb. K urejenemu in estetskemu videzu posameznika pripomorejo tudi negovano in vzdrževano perilo in oblačila.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• poznajo pomen oznak za vzdrževanje perila• razvrščajo perilo po barvni obstojnosti, vrstah tekstilne surovine in namenu• določajo temperaturo pralne kopeli za posamezno vrsto perila• razpravljajo o reklamnih sporočilih in kakovosti pralnih sredstev• interpretirajo optimalno izbiro pralnega stroja glede na potrebe družine	1. Pranje in sušenje 2. Likanje	<ul style="list-style-type: none">• navodila za pranje• pralni stroj• pralna sredstva• pralna kopel• temperatura pralne kopeli• fosfatni krog• ožemanje perila• sušenje perila• navodila za likanje• likalnik• likalna miza/deska	<ul style="list-style-type: none">• naravoslovje• okoljska vzgoja (učinki pralnih sredstev na okolje)• tehnika in tehnologija

6. razred

3.3 Modul: Bivanje in okolje

3.3.1 Ekološko osveščeni potrošnik

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razmišljajo o pravilnem ravnanju z odpadki • spoznajo pravilno ravnanje z odpadki • poznajo ekološko čiščenje 	1. Pravilno ravnanje z odpadki 2. Varčna uporaba energije 3. Onesnaževanje okolja	<ul style="list-style-type: none"> • ravnanje z odpadki • varčna uporaba energije in virov • zeleno nakupovanje • ekološko čiščenje • testi • pesticidi v našem vsakdanjem življenju • za boljši zrak v našem domu in okolju 	<ul style="list-style-type: none"> • tehnika in tehnologija • zdravstvena vzgoja

3.3.2 Proizvodnja in poraba

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • obrazložijo pojma proizvodnja in poraba • interpretirajo vrste proizvodnje • interpretirajo svoje predstavitev proizvodnje • predstavijo osebno porabo kot zadovoljevanje potreb • predstavijo storitvene obrate v svojem kraju 	1. Proizvodnja in poraba: <ul style="list-style-type: none"> • Kaj moramo vedeti o izdelkih • Kaj moramo vedeti o storitvah 	<ul style="list-style-type: none"> • proizvodnja • poraba • dobrine • izdelki • storitve: <ul style="list-style-type: none"> – osebne storitve – komunalne storitve – telekomunikacijske storitve – druge storitve (finančne, intelektualne, svetovalne) 	<ul style="list-style-type: none"> • biologija • tehnika in tehnologija

3.4 Modul: Hrana in prehrana

3.4.1 Hrana in prehrana

Zdrava prehrana je eden izmed pogojev dobrega psihičnega in fizičnega počutja človeka. Ustrezno sestavljena hrana pokriva človekove potrebe po hranljivih snoveh in energiji, potrebni za rast, razvoj in opravljanje življenjskih funkcij. Te potrebe so navedene v priporočilih zdrave prehrane. Z analizo lahko ugotovimo, koliko so v naši prehrani ta priporočila upoštevana. Prehrabene navade v vsakdanjem življenju močno vplivajo na zadovoljevanje potreb po hrani. Pomanjkanje pa tudi prevelike količine hranljivih snovi privedejo do poslabšanja zdravstvenega stanja.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razumejo priporočila zdrave prehrane • interpretirajo prehrabene navade • spoznajo nekatere načine prehranjevanja • analizirajo človekove potrebe po hranilni in energijski vrednosti • izdelajo oglasno gradivo: <ul style="list-style-type: none"> – plakat – članek za šolsko glasilo – prispevek za šolski radio o šolski prehrani 	1. Hrana Prehrana	1. <ul style="list-style-type: none"> • Prehrana: <ul style="list-style-type: none"> – uravnotežena – zdrava • Vrednost: <ul style="list-style-type: none"> – hranilna – energijska 	

3.4.2 Označevanje živil

Razumevanje oznake na živilih je pomemben del odločanja za nakup. Podatki, zapisani v obliki deklaracije na živilu, opredeljujejo kakovost živila in njegov rok uporabe, do katerega ostaja kakovost nespremenjena. Z zapisom o sestavi živila lahko potrošniki izbirajo sebi primerna živila. Znaki na embalaži živila prav tako lahko opredeljujejo kakovost živila ali pa se pojavljajo le kot blagovna znamka.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razumejo informacije, ki jih razberejo iz deklaracije • razlikujejo znake kakovosti • razlikujejo blagovne znamke • zasnujejo in dopolnjujejo zbirko znakov kakovosti in blagovnih znamk 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deklaracije 2. Znaki kakovosti 	<ul style="list-style-type: none"> • deklaracija • rok uporabe • blagovna znamka • znak kakovosti 	

3.4.3 Higiena prehrane

Pri rokovanju z živilmi se moramo zavedati, da so živila zaradi svoje sestave primerno gojišče za mnoge mikroorganizme. Da preprečimo mikroorganizmom vstop, rast in razvoj v živilih, moramo biti pozorni ne samo na kakovost živil, temveč tudi na načine rokovanja, s katerimi mnogokrat preprečimo okužbo živil in kasnejšo zastrupitev človeka, ki okuženo hrano zaužije.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razumejo pomen pravilnega shranjevanja živil • razumejo pravilen način dela z živilmi • spoznajo znake zastrupitev s hrano 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Higiena pri delu z živilmi 2. Kupovanje in shranjevanje živil 3. Higiena pri pripravi živil 4. Okužba živil 	<ul style="list-style-type: none"> • higiena • mikroorganizem • okužba • zastrupitev s hrano 	

3.4.4 Mehanska in toplotna obdelava živil

Razen sadja in zelenjave največkrat živila pripravljamo za uživanje z uporabo toplotnih postopkov. S temperaturnimi spremembami, dodajanjem vode in maščobe vplivamo na fizikalne, kemijske in senzorne lastnosti pripravljenih živil in jedi. Pravilen izbor postopka obdelave živil zagotavlja večjo hranilno vrednost, pravilen način priprave in ponudbe, jedi pa oblikuje tudi boljše senzorične lastnosti.

Operativni cilji	Predlagane vsebine	Pojmi, bistva, kategorije	Medpredmetne povezave
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvrščajo živila v skupine glede na hranljive snovi • interpretirajo spremembe hranljivih in zaščitnih snovi v času mehanske in toplotne obdelave • analizirajo lastnosti živil, ki jih uporabljamo pri pripravi • usvajajo spretnosti priprave in postrežbe hrane • poznajo pripomočke in aparate za obdelavo živil in pripravo hrane • poznajo kuhhalno in servirno posodo in pribor • pripravljajo pogrinjke za različne priložnosti • usvajajo primerno obnašanje pri jedi 	<p>1. Živila:</p> <ul style="list-style-type: none"> • žita in žitni izdelki • maščobna živila • sladkor • jajca • ribe • mleko in mlečni izdelki • meso in mesni izdelki • sadje in zelenjava 	<ul style="list-style-type: none"> • hranilne snovi • zaščitne snovi • voda • konsistenca • sladkanje • soljenje • zgoščevanje • osnovni kuharski postopki: <ul style="list-style-type: none"> – kuhanje – pečenje – cvrtje – dušenje • degustiranje jedi • senzorične lastnosti jedi: <ul style="list-style-type: none"> – videz – vonj – okus – konsistenca 	<ul style="list-style-type: none"> • naravoslovje

4 KATALOG MINIMALNIH IN TEMELJNIH STANDARDOV ZNANJA

4.1 Modul: Ekonomika gospodinjstva

Temeljni standardi znanja	Minimalni standardi znanja
<p>Po predelani snovi učenc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razume in pisno interpretira pojme pripadnosti, varnosti, zaščite in razvoja posameznika, ki ga zagotavlja dom in družina • razume in upoveduje medsebojne odnose v družini • našteje možne nesreče doma, interpretira in zna uporabiti varstvena navodila v vsakdanjem življenju • pozna in formulira emocionalne, intelektualne in socialne potrebe otrok, mladine, odraslih in starejših oseb • zna naštetih temeljne, nujne in manj nujne potrebe • izdelava tabelarne preglednice potreb glede na njihovo pogostnost • vrednoti pomen zdravja in zdravih navad • razume in interpretira pomen prehrane za zdravje • obrazloži pomen osebne, družinske in javne higiene • našteje in predstavi pomen virov za zadovoljevanje potreb • ovrednoti družino kot vir zadovoljevanja temeljnih potreb • vrednoti uporabo virov: čas, energija, hrana, denar, okolje, surovine • uporablja proces odločanja pri uporabi virov • razume potrošnjo kot zadovoljevanje nujnih potreb • razlikuje med časom za učenje, časom za delo, prostim časom, časom za počitek in časom za praznovanja • vrednoti čas za oskrbo družine in samega sebe v okviru gospodinjskega časa • razlikuje in uporablja drobne in koordinirane gibe ter velike gibe trupa in rok pri izvedbi enostavnega dela • interpretira, kako prihrani gibe in čas pri načrtnem delu • izdelava načrt za izvajanje delovne naloge in ovrednoti pomen organizacije dela • se seznanja z različnimi načini plačevanja in oblikami denarja skozi pojme: kovanci, bankovci, knjižni denar, tekoči račun, ček, žiro račun, virman • pozna in interpretira različne funkcije denarja: menjalniški posrednik, hranilec vrednosti, mera vrednosti, plačilno sredstvo, delnice • izdelava finančni načrt letnih stroškov (npr.: za učenčevo obutev, obleko, ...) in razlikuje med prihodki in odhodki • ovrednoti pomen varčevanja in razvije pogled ter odnos do denarja • pozna različne načine plačevanja (gotovinski in negotovinski načini plačevanja) 	<p>Po predelani snovi učenc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikuje med domom in družino • pozna in razume fizične, socialne, emocionalne in socialne potrebe • zna navesti nujne in manj nujne potrebe • pozna vire za zadovoljevanje potreb • razume omejenost virov in razumno uporabo virov • pozna osnovne časovne pojme in na tej osnovi organizira uporabo svojega prostega časa • usvoji pojem upravljanja s časom • pozna oblike denarja • ve, da ima denar različne funkcije • razlikuje med prihodki in odhodki • pozna gotovinski in negotovinski način plačevanja

4.2 Modul: Tekstil in oblačenje

Temeljni standardi znanja	Minimalni standardi znanja
<p>Po predelani snovi učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikuje naravna in kemična vlakna • našteje in ovrednoti rastlinska, živalska ter kemična vlakna • loči vlakna s pomočjo čutov: otip, vid • loči tkanine s pomočjo čutov: otip, vid • razlikuje tri osnovne tkalske vezave in jih uporablja pri izdelavi praktičnega izdelka • razlikuje med tkanino, pletenino in vlaknovino ter pozna njihove lastnosti • zna določiti lastnosti tekstilij • izdelava vzorčno mapo • pozna oblike, namembnost in lastnosti oblačil • zna predlagati najprimernejšo barvo, vzorec, vrsto blaga in linijo oblačila za neko osebo • skicira model svojega oblačila za izbrano priložnost • utemelji pomen zdrave obutve • ovrednoti materiale za obutev • zna vzdrževati obutev • pozna svoje potrebe po ustreznem oblačilu • zna razumno nakupovati in ovrednotiti modne nakupe • pozna vzdrževanje obleke po navodilih s konfekcijskega lističa • določi pomen in način načrtovanja nakupov • loči različne tipe trgovin • interpretira prednosti in pomanjkljivosti različnih oblik nakupov • določi pomen varstva potrošnikovih pravic • ovrednoti oglase in jih zna kritično sprejemati • zna pretehtati potrebnost ponujenega izdelka • izdelava oglasa z vsemi potrebnimi informacijami • razume pomen oznak in simbolov za nego in vzdrževanje perila • zna razvrstiti perilo pred pranjem glede na barvno obstojnost, tekstilno surovino in namen ter zna določiti temperaturo pralne kopeli • ovrednoti ponudbo pralnih sredstev • ovrednoti optimalno izbiro pralnega stroja glede na potrebe družine 	<p>Po predelani snovi učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikuje med naravnimi in kemičnimi vlakni • pozna in razlikuje (na osnovi čutil) lastnosti naravnih in kemičnih vlaken • razlikuje tkanine od pletenin • pozna osnovne lastnosti vlaken in namembnost tekstilij za različne namene • pozna oblačila na osnovi namembnosti • razlikuje med oblačili za različne priložnosti • pozna vrste in namembnost obutve glede na zdravje • pozna in razbere osnovne informacije s konfekcijskega lističa • pozna osnovne simbole vzdrževanja perila • ve, da je treba nakupe načrtovati • pozna vlogo potrošniških pravic • ve in zna razbrati temeljno sporočilo oglasa • razume oznake za vzdrževanje perila • pozna in razlikuje različna pralna sredstva ter njihov vpliv na okolje

4.3 Modul: Hrana in prehrana

Temeljni standardi znanja	Minimalni standardi znanja
<p>Po predelani snovi učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razume povezanost prehrane in zdravja • pojasni pojma zdrava in uravnotežena prehrana • opiše potrebe človeka po hranilnih snoveh (našteje hranilne snovi) in energiji glede na fizično aktivnost, spol, starost • izračuna in primerja potrebe energijskih vrednosti pri fizično aktivnem otroku in v času počitka • pozna drugačne načine prehranjevanja • pozna živila na osnovi hranilnih snovi in jih zna razvrstiti tudi po hranljivih vrednostih • navede zaščitne snovi in našteje živila, ki jih vsebujejo največ • pojasni pomen zaščitnih snovi • utemelji pravilen način shranjevanja posameznih živil • pojasni osnovne kuharske postopke • razloži spremembe v živilu v času kuharskega postopka • našteje in pojasni senzorične lastnosti živil in jedi • pravilno pripravi pogrinjek za različne obroke • interpretira dobre prehrabene navade • navede razlike med fizikalnimi, kemijskimi in biološkimi postopki konzerviranja živil • navede prednosti in pomanjkljivosti posameznih postopkov • konzerviranja v gospodinjstvu • našteje konzervirana živila in jih zna pripraviti za uživanje • razloži pomen higiene pri rokovanju z živilo • opiše znake kvarjenja živil (mesa, kruha, mlečnih izdelkov, sadja, zelenjave) • našteje znake zastropitev s hrano • našteje in razloži posamezne podatke na embalaži živil • obrazloži pomen znakov kakovosti • zna pripraviti celodnevni jedilnik na osnovi hranilnih in energijskih potreb ob upoštevanju načel zdrave prehrane 	<p>Po predelani snovi učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ve, da je za zdravje in dobro fizično počutje pomembna zdrava prehrana • pozna živila na osnovi hranilnih snovi in jih zna razvrstiti na beljakovinska, ogljikohidratna in maščobna • navede zaščitne snovi in našteje živila, ki jih vsebujejo največ • navede način shranjevanja posameznih živil • pozna osnovne kuharske postopke • pozna kuhalno in jedilno posodo • zna rokovati z jedilnim in kuharskim priborom • pozna osnovni pogrinjek • dnevno uveljavlja pravilno obnašanje pri jedi • pozna dobre prehrabene navade • loči in zna naštet različne postopke konzerviranja živil • pozna osnovno higieno pri delu z živilo • ve za posledice nehigijskega rokovanja z živilo • razbere osnovne informacije iz deklaracije na embalaži živil • pozna posledice neustreznega roka uporabe živil • oceni hranilno in energijsko vrednost jedi ali obroka s pomočjo računalnika

4.4 Modul: Bivanje in okolje. Stanovanje.

Temeljni standardi znanja	Minimalni standardi znanja
<p>Po predelani snovi učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozna čistila in čistilne pripomočke • zna uporabljati ustrezna čistila • razume vpliv čistil na okolje • razlikuje med pojmom potrošnja in proizvodnja • pozna različne vrste proizvodnje • predstavi osebno potrošnjo kot zadovoljevanje potreb • predstavi storitvene obrate v svojem kraju 	<p>Po predelani snovi učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozna in zna uporabiti čistila in čistilne pripomočke za vzdrževanje in nego stanovanja • se zaveda pomena onesnaževanja okolja

5 SPECIALNO-DIDAKTIČNA NAPOTILA IN METODE

Učitelj poleg metod splošne didaktike uporablja še:

5.1 Specialno-didaktične metode za pouk gospodinjstva

Gospodinjstvo kot učni predmet v osnovni šoli je treba učencem predstavljati kot povezavo pojmov in dejavnosti. Dejavnosti predstavljajo izkustveno sestavino, pojmovna struktura pa je družbena sestavina človekovega znanja. Didaktika gospodinjstva upošteva tiste sestavine znanja, do katerih je učenec prišel že sam z neposrednimi izkušnjami, kakor tudi tisto kar je zvedel doma, v družini. V metodološkem pogledu naj poteka delo učitelja v dveh glavnih stopnjah: vpogled v miselne vzorce učencev in učni poseg. Učenčevo predznanje je pripomoček za oblikovanje (s tujo besedo konstrukcijo) novega znanja. Za povezavo in pojme so za to priporočene:

- metoda praktičnega dela in spretnosti,
- metoda problemskega prijema,
- metoda projektne del,
- ogledi in ekskurzije.

Nekaj drugih metod:

Razpravljanje:

- nevihta možganov
- brenčeče skupine
- krožni odgovori

Predstavitve:

- razstavni pano
- sten čas
- flanelograf
- poster
- kartotečni listi

Demonstracije:

- pripravljanja in serviranja jedi, dela in opravil

Intervjuji**Poročila****Praktične vaje in preizkusi:**

- opazovanja
- izdelki

Literatura:

- študij primerov v knjižnih delih
- časopisi
- letaki in brošure

Snemanja:

- diapozitivi
- videokasete
- TV oddaje

Učenje ob računalniku

5.2 Didaktične strategije

So učno-ciljne. Poučevanje in učenje temelji na zgledih in primerih, ki so učencem znani. Na učenčevih primerih vpeljujemo problemske situacije. Pogovor o izbranem praktičnem problemu vodimo na temelju dejanskih oziroma predpostavljenih učenčevih izkušenj. S povezovanjem vpeljujemo vprašanja in z njimi oblikujemo problem, ki ga bomo razrešili z novim znanjem. Ni treba, da na vprašanja dobimo popolne in pravilne odgovore. Le-te bomo namreč dobili na koncu ure.

Novo znanje posamezne učne enote podamo z nazornim primerom, ilustracijo (karikatura, skica, fotografija/videoposnetek) in to tako, da učencem napovemo samostojno delo.

Samostojno, praktično delo izpeljemo kot delavnico. V delavnici učenci skozi ustvarjalne spretnosti pokažejo, kako so dosegli zastavljene cilje. Učenci v parih ali malih skupinah (po 3 ali 5 učencev) izdelujejo plakate, urejajo zbirke, opisujejo, skicirajo, rišejo svoje ideje (opre-

ma sobe, stanovanja, hiše, modne zamisli, praznovanja, obdarovanja). Učenci tudi sprašujejo starše, stare starše in znance o družinskih navadah, praznovanjih, načinih oblačenja, šolanja, prehranjevanja, duhovitih prigodah in šalah, zbadljivkah, rimah ipd. Pripravijo kratke zapise. Posebno skrbno zapisujejo svoja opažanja in izkušnje. Navadijo se na zapisovanje s ključnimi besedami. Učenci rešujejo tudi pisne teste, ki jih pripravi učitelj. V delavnicah naj se izvajajo tudi konkretni preizkusi in rokovanje z gospodinjskimi orodji, pripomočki in stroji.

Učne enote, sklope in module zaključujemo s povzetkom bistvenih vsebin, z ustnim poročanjem učencev ali s prikazovanjem njihovih izdelkov.